

Klasická metodologie testování

Radek Mařík

ČVUT FEL, K13133

September 6, 2011

1 Základní terminologie testování

- Softwarová chyba
- Ekonomika softwarového procesu
- Úrovně testování
- Terminologie návrhu testů
- Postupy návrhu testů

2 Kategorie softwarových chyb

- Chyby uživatelského rozhraní
- Chyby omezení
- Procesní chyby
- Chyby vedení
- Chyby požadavků
- Strukturální chyby
- Datové chyby
- Chyby implementace

6 zásad testování softwaru [Kit95, Het88]

Proces testování softwaru vyjadřuje, jakým způsobem jsou lidé, metody, měření, nástroje a zařízení integrovány za účelem testování softwarového produktu.

- 1 *Kvalita* testovacího procesu určuje úspěch testovacího úsilí.
- 2 Zabraň *migraci defektů* použitím technik testování v počátečních fázích vývoje.
- 3 Je čas začít používat *softwarové testovací nástroje*.
- 4 Odpovědnost za vylepšování testovacího procesu musí být nesena *lidmi*.
- 5 Testování je *profesionální disciplína* vyžadující trénované lidi s odpovídajícími vědomostmi.
- 6 Testování vyžaduje kultivovaný *pozitivní* postoj týmu ke kreativní destrukci.

Principiální otázky testování ^[Kit95, Het88]

- Co by se mělo testovat?
- Kdy by mělo testování začít a kdy skončit?
- Kdo dělá testování?

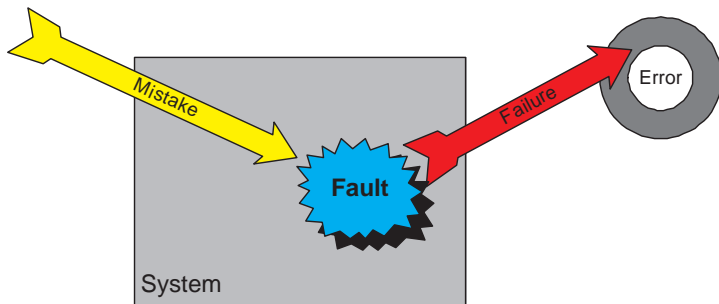

Co je to softwarová chyba? [KFN93]

- Softwarová chyba je prezentace toho, že program nedělá něco, co jeho koncový uživatel předpokládá (Myers, 1976).
- Nemůže existovat absolutní definice softwarové chyby ani absolutní určení její existence. Míra přítomnosti chyb v programech odpovídá míře, podle které program přestává být užitečný. V základu lidská míra (Beizer, 1984).
- **ŠPATNĚ:** softwarová chyba je nesouhlas mezi programem a jeho specifikací.
 - Nesouhlas mezi programem a jeho specifikací je chybou pouze tehdy a jen tehdy, jestliže specifikace existují a jsou správné.

Softwarové chyby [Kit95]

Pochybení: Akce člověka, která produkuje nesprávný výsledek.

Vada: Nesprávný krok, proces nebo definice dat v počítačovém programu. Výsledek pochybení. Potenciálně vede k selhání.

Selhání: Nesprávný výsledek. Projev vady.

Chyba: Kvantitativní vyjádření toho, na kolik je výsledek nesprávný.

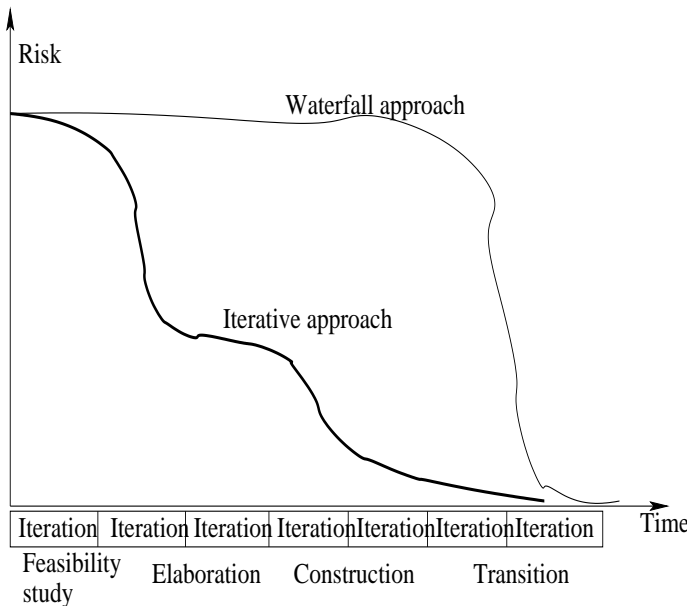

Chybná víra testerů ^[Bei90]

- **Hypotéza laskavých chyb:** chyby jsou krásné, bezduché a logické.
- **Hypotéza lokality chyb:** chyba objevená v nějaké komponentě ovlivňuje pouze chování této komponenty.
- **Dominance chyb v řízení:** chyby v řídicích strukturách převládají (vs. chyby v toku dat a datových struktur)
- **Oddělení kódu a dat:** chyby respektují oddělení kódu a dat.
- **Lingua Salvator Est:** syntaxe a sémantika jazyka eliminuje většinu chyb (vs. prevence).
- **Opravy přetrvávají:** opravená chyba zůstává opravena. (A,B ovlivněné, skutečná chyba je v C)
- **Univerzální všelék:** X (jazyk, návrhová metoda, atd.) zaručuje imunitu vůči chybám,
- **Sadismus postačuje:** k vyhlazení většiny chyb. Obtížné chyby vyžadují metodologii a techniky.
- **Testeři - andělé:** tester je lepší při návrhu testů než programátoři při návrhu kódu.

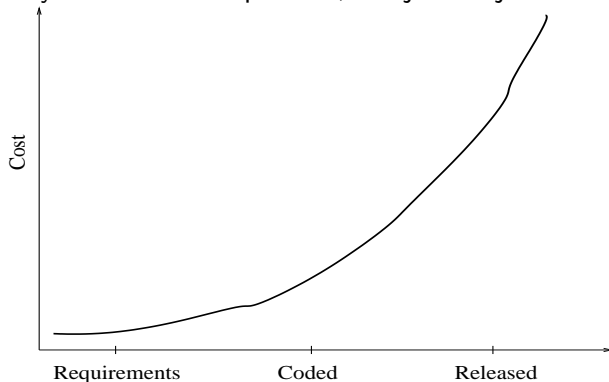

Rizikové řízení [Kru99, Rat99]

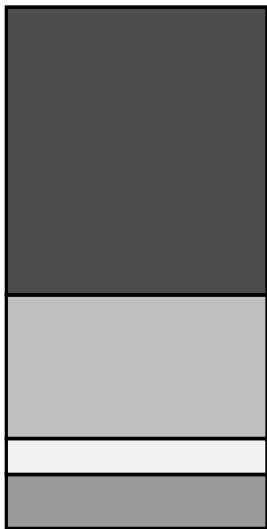

Cena nalezení a opravy chyb [KFN93]

Čím dříve je chyba nalezena a opravena, tím je levnější.

Distribuce chyb

56 % Requirements

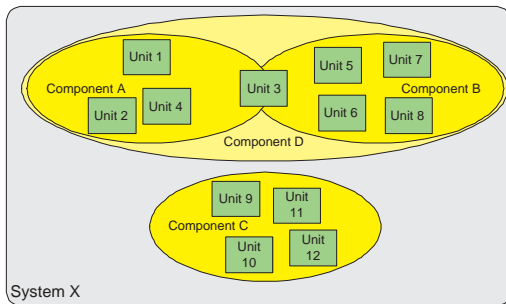
27 % Design

7 % Code

10 % Other

Co lze testovat? [Bei90]

Jednotka je nejmenší testovatelný kus softwaru. Znamená to, že může být přeložen, sestaven, spuštěn a řízen testovacím přípravkem nebo řadičem.

Komponenta je integrovaný agregát jedné a více jednotek.

System je velká komponenta obvykle odpovídající celému produktu.

Úrovně testování ^[Bei90]

Testování jednotek - funkční a strukturní požadavky na úrovni jednotky,

Testování komponent - požadavky na úrovni komponenty,

Integrační testování - za předpokladu funkčních komponent
testování kombinace komponent,

Testování systému - zabývá se problematikou chování, ke kterému
dochází v plně integrovaném systému.

Typy testování ^[Het88]

Formální testování je proces provádění testovacích aktivit a hlášení výsledků testů podle odsouhlaseného testovacího plánu.

Akceptační testování je formální testování prováděného za účelem stanovit, zda systém splňuje akceptační kritéria a umožňuje zákazníkovi určit zda přijme systém či nikoliv.

Systémové testování je proces testování integrovaného systému za účelem ověření, zda vyhovuje specifikovaným požadavkům.

Regresní testování je částečné testování s cílem ověřit, že provedené modifikace nezpůsobují nechtěné vedlejší efekty nebo že modifikovaný systém stále splňuje požadavky.

Hodnocení výkonnosti - určení dosažení efektivnosti operativní charakteristiky.

- identifikace problémů v návrhu,
- okolo 7 lidí.

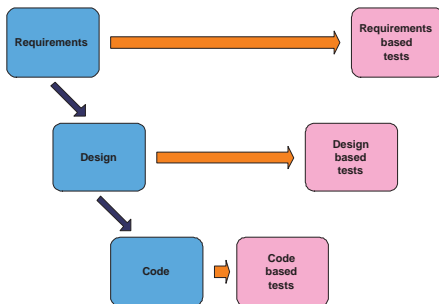
Inspekce - formální hodnotící technika zahrnující detailní prozkouávání člověkem či skupinou jiným než autorem. Inspektoři kontrolují každou řádku návrhu proti každé položce kontrolního seznamu.

Demonstrace - inspekční proces, při kterém návrhář ukazuje ostatním pomocí simulace část návrhu nebo kódu, který napsal.

Technická porada - každý přinese seznam problémů. Účelem schůzky je vytvořit seznam problémů a zajistit, aby návrhář všemu rozuměli. Konečná rozhodnutí nejsou součástí této schůzky.

Vstupy návrhu testů [Het88, KFN93, Bei95]

Návrh testů

založený na požadavcích ... z externí specifikace,

založený na návrhu ... z architektury softwaru,

založený na kódu ... ze zakódované logiky a datových struktur.

Návrh testů [Het88, KFN93, Bei95]

Testování černé skříňky funkcionální testování:

strategie testování chování založené na požadavcích, program se chápe jako černá skříňka.

- Testování funkcí: funkce jsou testovány předložením vstupů a prověřováním jejich výstupů. Interní struktura programy se uvažuje pouze zřídka.

Testování bílé skříňky testování skleněné skříňky:

strategie testování struktur odvozených ze struktur testovaných objektů. Programátor využívá znalosti a přístup ke zdrojovému kódu k vývoji testovacích případů.

- Strukturální testování: Hlavní důraz je kladen na vhodný výběr cest skrz program nebo podprogram, které se procházejí při provádění sady testů.

Terminologie přípravy testů ^[Het88, Bei90]

Požadavek - podmínka nebo schopnost, kterou uživatel potřebuje k řešení problému nebo vyřešení úlohy.

Specifikace - vyjádření množiny požadavků, kterým by měl produkt vyhovět.

Testovací plán - dokument popisující zvolený přístup k zamýšleným testovacím aktivitám.

Testovací případ - specifická množina testovacích dat společně s očekávanými výsledky vztažené k vybranému cíli testu.

Návrh testu - výběr a specifikace množiny testovacích případů, které splňují úlohu testu nebo kritéria pokrytí.

Dobrý test - nezanedbatelná pravděpodobnost detekce dosud neobjevené chyby.

Úspěšný test - detekuje dosud neobjevenou chybu.

Terminologie testování ^[Het88, Kit95]

Testovací data - vstupní data a podmínky pro soubory asociované s daným testovacím případem.

Očekávané výsledky - predikované výstupní data a podmínky souborů asociované s daným testovacím případem.

Orákulus je jakýkoliv program, proces nebo objem dat, které specifikují očekávaný výsledek množiny testů, pokud jsou aplikovány na testovaný objekt.

Testovací procedura - dokument definující kroky směřující k pokrytí alespoň části testovacího plánu nebo běhu množiny testovacích případů.

Záznam testu - chronologický záznam všech významných podrobností testovací aktivity.

Platnost testu - stupeň, jak dalece test dosahuje specifického cíle.

První kolo testování ^[KFN93]

- ① Začni se zřejmým a **jednoduchým testem**.
- ② Poznamenej si, co dále je potřeba testovat:
 - Hledej **hraniční podmínky**.
 - Typicky se chyby nacházejí v blízkosti hranic.
- ③ Zkontroluj **platné případy** a pozoruj, co se děje.
- ④ Proveď testování “za letu”.
 - Vždy si zapisuj, co jsi udělal a co se děje, pokud provádíš **průzkumné testy**.
- ⑤ **Shrň**, co víš o programu a jeho problémech:
 - zpracování chyb,
 - datové typy,
 - skryté hranice.

Plán systémových testů I, Fáze 2, Krok 5 SPH [KJ96]

Příručka softwarového testování (SPH - software process handbook)

- definuje přístup rozložený na fáze,
 - Příručka by měla být tak krátká, aby se dala přečíst během jedné hodiny.
-
- **Účel:** Identifikovat a popsat testy požadované k tomu, aby produkt splnil funkční požadavky, pracoval tak, jak je specifikováno v dokumentaci produktu, a vyhověl jeho technickým omezením.
 - **Vstupy:** Specifikace softwarových požadavků, osnova dokumentu.
 - **Tým:**
 - Primární - skupina zajištění kvality softwaru,
 - Sekundární - techničtí vedoucí projektu, manažér projektu, manažér dokumentace.

Plán systémových testů II, Fáze 2, Krok 5 of the SPH [KJ96]

• Úlohy:

- ① Identifikuj hardwarovou a softwarovou konfiguraci testovacího prostředí.
- ② Popiš instalaci produktů, které se budou testovat a které budou řídit testovací prostředí.
- ③ Popiš jednotlivé testovací případy.
- ④ Odhadni časový plán a zdroje potřebné pro
 - ① vytvoření testovacích případů,
 - ② provedení testů,
 - ③ údržbu testovacích případů a příslušných testů.
- ⑤ Vytvoř návrh plánu systémových testů.
- ⑥ Zreviduj plán.
- ⑦ Identifikuj potencionální problémy.
- ⑧ Vyřeš tyto problémy.
- ⑨ Vytvoř referenční plán systémových testů.

• **Reference:** Příloha F - Vzor plánu systémových testů

• **Výstup:** Plán systémových testů

• **Výstupní kritéria:** Revize and podepsání odpovědnou osobou

Prohlubování testovacího plánu pomocí seznamů [KFN93]

Seznamy je jednoduché vytvořit, problémem bývá úplnost.

- Seznam zpráv a obrazovek vstupů dat.
- Seznam vstupních a výstupních proměnných.
- Seznam vlastností a funkcí.
- Seznam chybových hlášek.
- Seznam souborů programu.
- Seznam kompatibilního hardwaru.
- Seznam kompatibilního softwaru.
- Seznam kompatibilních operačních prostředí.
- Seznam komponent, které nalezne zákazník v krabici.
- Seznam veřejných dokumentů.

Prohlubování testovacího plánu pomocí tabulek ^[KFN93]

Tabulky dobře charakterizují vztahu.

- Tabulka zpráv.
- Tabulka vstupních a výstupních proměnných.
- Tabulka vztahu vstupů a výstupů.
- Rozhodovací tabulky a stromy.
- Tabulka kompatibility hardwaru/software.

IF	Rozlišující kód = 3	Y Y Y Y N N N N
	Označeno "Odloženo"	Y Y N N Y Y N N
	Vyřešeno v červnu	Y N Y N Y N Y N
THEN	Zahrň do červnové zprávy	Y N Y N Y N N N
	Zahrň do přehledové zprávy	Y Y Y Y Y Y N N

Chyby uživatelského rozhraní - funkcionalita ^[KFN93]

Funkčnost

- Program má problém s funkcí, jestliže
 - nedělá něco, co by měl dělat nebo
 - to dělá nevhodně, zmatečným způsobem či neúplně,
 - lze některé operace provést obtížně,
- Konečná definice, co se “předpokládá” od programu, žije pouze v mysli uživatele.
- Všechny programy mají problémy s funkcí vzhledem k různým uživatelům.
- Funkční problém je chybou, pokud očekávání uživatele jsou rozumná.

Chyby uživatelského rozhraní - vstupy [KFN93]

Komunikace

- Jak lze nalézt, jak používat daný program?
- Jaká je nápověda, pokud uživatel udělá chybu či spustí *< Help >*?

Struktura příkazů

- Jak snadné je ztratit se v programu?
- Jaké chyby uživatel dělá, kolik je to stojí času a proč?

Chybějící příkazy

- Co chybí?
- Nutí program uživatele přemýšlet nějakým pevným, nepřirozeným nebo neefektivním způsobem?

Chyby uživatelského rozhraní - výstupy ^[KFN93]

Výkonnost

- Rychlost je základem interaktivního softwaru.
- Cokoliv vyvolává v uživateli pocit, že program pracuje pomalu, je problém.

Výstup

- Získá uživatel, co potřebuje?
- Mají výstupní reporty smysl?
- Může uživatel přizpůsobit výstup svým potřebám?
- Lze přesměrovat výstup podle výběru uživatele na monitor, tiskárnu, či do souboru daného formátu?

Chyby omezení ^[KFN93]

Chyby zpracování vyjímek zahrnují neschopnost

- předvídat možnost chyby bránit se jim,
- zpozorovat podmínky chyby,
- zpracovat detekovanou chybu rozumným způsobem.

Chyby hraničních podmínek

- Nejjednodušší hranice jsou numerické.
- Mezní nároky na paměť, za kterých program může pracovat.

Výpočetní chyby

- Chyby aritmetiky jsou časté a obtížně detekovatelné.
- Program ztrácí přesnost během výpočtu vlivem zaokrouhlovacích chyb a chyb ořezávání.
- Výpočetní chyby způsobené chybnými algoritmy.

Procesní chyby - sekvenční ^[KFN93]

Počáteční a jiné speciální stavy

- Funkce mohou selhat při prvním použití, např. chybějící inicializační informace či soubory.
- Nastaví se skutečně vše do výchozího bodu, vymažou se všechna data, jestliže uživatel provede reset programu?

Chyby řízení

- Chyba řízení nastane, pokud program provede chybný příští krok.
- Extrémní chyba nastane, pokud se program zastaví či naopak vymkne řízení.

Procesní chyby - paralelní ^[KFN93]

Chyby souběhu (angl. race errors)

- Jsou jedny z nejméně testovaných.
- Nastávají v multiprocesorových systémech a v interakčních systémech.
- Velmi obtížně se opakují.

Zátěžové podmínky

- Program se začne chovat chybně, pokud se přetíží.
- Spadají sem chyby:
 - velkého *objemu*, tj. hodně práce za dlouhou dobu.
 - velkého *stresu*, tj. hodně práce v daném okamžiku.
- Všechny programy mají své limity. Je však důležité vědět, co nastane.

Chyby vedení I [KFN93]

Hardware

- Programy posílají chybná data na zařízení, ignorují chybové kódy přicházející zpět a zkouší použít zařízení, která neexistují či jsou právě vytížená.

Řízení zdrojů a verzí

- Staré problémy se opět objevují, pokud programátor zakomponuje do programu nějakou starou verzi komponenty.
- Ujistěte se, že program má správný copyright, vstupní obrazovky a čísla verzí.

Chyby vedení II [KFN93]

Dokumentace:

- Slabá dokumentace může způsobit, že uživatel přestane věřit, že software pracuje správně.

Chyby testování:

- Chyby udělané testery jsou nejčastějšími chybami objevenými během testování.
- Jestliže program navádí většinu uživatelů ke způsobení chyb, pak program není správně navržen.

Chyby požadavků, vlatností a funkčnosti ^[Bei90]

Požadavky a specifikace:

- neúplné, nejednoznačné, nebo vzájemně si odporující,
- hlavní zdroj drahých chyb.

Chyby vlastností:

- chybějící, chybné, nebo nevyžádané vlastnosti,

Interakce vlastností:

- nepredikovatelné interakce (např. přesměrování telefonních volání ve smyčce)

Preventivní opatření proti chybám ve specifikacích a vlastnostech:

- problémy s komunikací člověk-člověk,
- jazyky formálních specifikací poskytují krátkodobé řešení, avšak neřeší problém chyb v dlouhodobém horizontu.

Strukturální chyby I ^[Bei90]

Chyby v řízení a sekvencích:

- příkazy GOTO, kód ala špagety, kód ala pačinko,
- většina chyb řízení (v novém kódu) se dá snadno testovat a je chycena během testování jednotek,
- neupravený starý kód může mít řadu chyb v řídicím toku,
- stlačování za účelem kratšího prováděcího času nebo menšího nároku na paměť je špatná praktika.

Chyby zpracování:

- zahrnuje chyby vyhodnocení aritmetických, algebraických, či matematických funkcí, výběru algoritmu.
- řada problémy v této oblasti se váže k nesprávným konverzím z jedné reprezentace dat na druhou.

Strukturální chyby II ^[Bei90]

Chyby logiky:

- neporozumění jak se selekční či logické operátory chovají samostatně nebo v kombinacích,
- neporozumění sémantice uspořádání logických výrazů a jeho vyhodnocení specifickými překladači,
- chyby datového toku: nevztahují se k chybám v řízení,
- chyby toku řízení: část logického výrazu, která je použita pro ovládání toku řízení.

inicializační chyby:

- typické chyby: opominutí inicializace pracovního prostoru, registrů, nebo oblastí dat.

Strukturální chyby III ^[Bei90]

Chyby a anomálie v toku dat:

- Anomálie toku dat nastane, pokud existuje cesta, při které se udělá s daty něco neodůvodněného, např. použití neinicializované proměnné, použití proměnné, která ještě neexistuje.
- Anomálie datového toku jsou stejně tak důležité jako anomálie toku řízení.

Datové chyby I ^[Bei90]

Obecně:

- datové chyby lze nalézt ve specifikacích datových objektů, jejich formátů, počtu objektů nebo jejich počátečních hodnotách,
- software se vyvíjí k tabulkám obsahujícím řídicí a procesní funkce.
- trendy v programování vedou k zvýšenému používání nedeklarovaných, interních, speciálních programovacích jazyků.

Dynamické versus statické:

- protože efekt poškození dynamických dat se může projevit velmi vzdáleně od příčiny, nalézají se takovéto chyby jen velmi obtížně.
- základní problém zbytků ve sdílených zdrojích (např. vyčištění po použití uživatelem, sdílené čištění pomocí ovladače zdroje, žádné čištění).

Datové chyby II ^[Bei90]

Informace, parametr, řízení:

- údaj plní jednu ze tří rolí: jako parametr, jako řízení, jako zdroj informace.
- informace je obvykle dynamická s tendencí lokality pro danou transakci (nedostatek ochranného kódu validace dat)
- neadekvátní validace dat často vede k ukazování prstem.

Obsah, struktura, atributy:

- obsah - aktuální bitový vzor, řetězec znaků, nebo číslo vložené do datové struktury,
- struktura - velikost, tvar a počty popisující datové položky.
- atributy - specifikace významu (sémantika),
- základem je explicitní dokumentace obsahu, struktury a atributů všech datových objektů.

Chyby kódování ^[Bei90]

Charakteristiky

- dobrý překladač chytne syntaktické chyby, nedeklarovaná data, nedeklarované procedury, nedefinovaný kód a mnoho inicializačních problémů,
- častou chybou kódu jsou dokumentační chyby (komentáře).
- úsilí programování je dominováno údržbou.

Chyby správy paměti ^[Pur99]

Charakteristiky

- nejobtížnější chyby z hlediska lokalizace,
- nejdůležitější chyby z hlediska opravy,
- projevy nesprávného obsahu paměti jsou nepredikovatelné,
- chyby v obsahu paměti se typicky projevují vzdáleně od jejich příčiny.
- chyby zůstávají často nedetekované dokud nejsou náhodně spuštěny.

Typy chyb

- chyby hranic polí,
- přístup přes nedefinovaný ukazatel,
- čtení z neinicializované paměti,
- chyby alokace paměti,
- chyby ztráty paměti (memory leaks).

Slabá místa výkonnosti ^[Qua99]

- kolekce vyčerpávající přesné množiny dat pro výkonnostní testy programu a každé jeho komponenty (profilování).
- zaměření se na kritická data,
- sběr správně vybraných dat:

řádka ... počítání kolikrát se každá řádka provedla během běhu programu. Poskytuje nejvíce přesné a detailní údaje, ale vyžaduje nejvíce času ke sběru.

funkce ... tato úroveň poskytuje méně podrobné údaje než čítání řádek. Je užitečné, pokud se nezabýváme přesnou výkonností jednotlivých řádek.

čas ... data se sbírají z údajů časovaných běhů funkcí. Data jsou správná pro daný běh, ale závislá na stavu mikroprocesoru a paměti. Nejméně náročná na sběr.

Literatura I

Boris Beizer.

Software Testing Techniques.

Van Nostrand Reinhold, New York, 2 edition, 1990.

Boris Beizer.

Black-Box Testing, Techniques for Functional Testing of Software and Systems.

John Wiley & Sons, Inc., New York, 1995.

Bill Hetzel.

The Complete Guide to Software Testing.

John Wiley & Sons, Inc., second edition, 1988.

Cem Kaner, Jack Falk, and Hung Quoc Nguyen.

Testing Computer Software.

International Thomson Computer Press, second edition, 1993.

Edward Kit.

Software Testing in the Real World.

Addison-Wesley, 1995.

Raymond Kehoe and Alka Jarvis.

ISO 9000-3, A Tool for Software Product and Process Improvement.

Springer, 1996.

Philippe Kruchten.

The Rational Unified Process.

Addison-Wesley, 1999.

Literatura II

Gettin ahead with Rational Purify, pinpoint and eliminate run-time errors.

Rational Software Corporation, 1999.

Gettin ahead with Rational Visual Quantify, pinpoint and eliminate application performance bottlenecks.

Rational Software Corporation, 1999.

Rational software symposium 1999.

Unicorn, Praha, Czech Republic, February 1999.

